

بزه‌دیدی زان در دو نظام کیفری ایران و انگلستان

سرشناسه	: علیزاده بانی، سپیده، ۱۳۶۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: بزه‌دیدگی زنان در دو نظام کیفری ایران و انگلستان/مؤلف سپیده علیزاده‌بانی.
مشخصات نشر	: تهران: سنجش و دانش، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ب، ۱۴۵ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۶۹-۱۳۶-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: زنان -- ایران -- خشونت علیه -- نمونه‌پژوهی
موضوع	: Women -- Case studies -- Iran -- Violence against :
موضوع	: زنان -- انگلستان -- خشونت علیه
موضوع	: Women -- Violence against -- Great Britain :
موضوع	: حقوق زن -- ایران
موضوع	: Women's rights -- Iran
موضوع	: حقوق زن -- انگلستان
موضوع	: Women's rights -- Great Britain :
رده‌بندی کنگره	: ۳۷-۴۲۵-۱۳۹۶/۹۶۸ز
رده‌بندی دیویی	: ۳۶۲-۹۶۸-۱۰۰۰
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۳۸۸۱۸

بزه‌دیدگی زنان در دو نظام کیفری ایران و انگلستان

مؤلف:	سپیده علی‌زاده بانی
ناشر:	انتشارات سنجش و دانش
تیراژ:	۵۰ نسخه
نوبت چاپ:	اول، ۱۳۹۶
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۴۶۹-۱۳۶-۹
قیمت:	۱۸۰۰۰ تومان

آدرس: خ دانشگاه - تقاطع روانمهر - ساختمان سنجش و دانش پ ۱۲۶

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر محفوظ می‌باشد.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۲
فصل اول	۴
کلیات	۴
مبحث اول: مفهوم بزه دیدگی	۴
گفتار اول: تعریف بزه دیدگی	۵
گفتار دوم: نقش بزه دیدگی	۷
گفتار سوم: مفهوم بزه کار- بزه دیده	۱۲
مبحث دوم: اراذل و ایدل	۱۲
گفتار اول: ساختار تسمان روانی، روانی، زنان	۱۵
گفتار دوم: ساختار فردنگی اجتماعی	۱۶
گفتار سوم: ساختار قانونی	۱۹
مبحث سوم: انواع بزه دیدگی	۲۲
گفتار اول: بزه دیدگی به مفهوم عام	۲۳
گفتار دوم: بزه دیدگی به مفهوم خاص	۲۴
مبحث چهارم: تاریخچه حقوق زن	۲۷
گفتار اول: حقوق زن پیش از انقلاب	۳۲
گفتار دوم: حقوق زن پس از انقلاب ۵۷	۴۲
فصل دوم	۴۳
مبانی نظری و پیشینه تحقیق	۴۳
مبحث اول: خشونت علیه زنان	۴۴
گفتار اول: تعریف خشونت	۴۷
گفتار دوم: انواع خشونت	۴۸
مبحث دوم: جرایم با ماهیت تعدی جنسی- جسمی- روحی	۸۰
۲-۳- تجاوز بر حسب میزان آشنایی متجاوز با قربانی	۸۶
۳-۱- علل روان شناختی- فرهنگی	۸۶
۳-۲- علل اجتماعی	۸۸
۳-۳- علل خانوادگی	۸۸
۳-۴- علل حقوقی	۸۹
۳-۵- علل سیاسی- اقتصادی	۸۹
۴-۱- ایجاد آسیبهای جسمی	۹۰
۴-۲- ایجاد بیماریهای روانی	۹۰
۴-۳- ایجاد آسیبهای خانوادگی	۹۱

۹۲	۴-۴- ایجاد آسیب های اجتماعی
۹۵	گفتار دوم: جرایم با ماهیت جنسی - روانی
۱۰۲	گفتار سوم: جرایم علیه تمامیت جسمانی صرف
۱۰۷	فصل سوم
۱۰۷	ساز و کارهای حمایتی در مورد زنان بزه دیده
۱۰۷	مبحث اول: ساز و کارهای ناظر بر نهادهای کیفری
۱۰۹	گفتار اول: تدابیر تفنینی نسبت به زنان بزه دیده
۱۱۶	گفتار دوم: تدابیر حمایتی قضایی - اجرایی نسبت به زنان بزه دیده
۱۲۸	مبحث دوم: ساز و کارهای ناظر بر نهادهای غیر کیفری
۱۳۰	گفتار دوم: نحوه و نوع فعالیتهای اقدامات حمایتی غیر کیفری
۱۳۷	نتیجه گ
۱۴۲	پیشنهاده
۱۴۳	منابع

چکیده

سراسر تاریخ گواه ظلم و تعدی است که در اغلب قبایل و ملل، بر زنان روا گردیده است و امروزه نیز به اشکال گوناگون در جوامع مختلف بروز می‌کند. به طوری که اهمیت و تاثیر این موضوع، دولتها، سازمان‌های بین‌المللی و در رأس آنها سازمان ملل متحد را بر آن داشت تا به جهت حمایت از زنان، اسناد متعددی را به تصویب برسانند اکثر این اسناد متأثر از دستاوردهای بزه‌دیده‌شناسی حمایتی است که زنان را در گروه بزه دیدگان ضعیف که نیازمند حمایت‌های ویژه هستند قرار می‌دهد.

خشونت علیه زنان، در واقع هر نوع خشونت جسمانی، روانی و جنسی و غیره را در حوزه‌های خانواده و اجتماع، بر می‌گیرد. عوامل مختلفی می‌تواند زمینه ساز بروز خشونت علیه زنان در هر حوزه گردد یکی از این عوامل که به نحوی در کاهش و افزایش خشونت مؤثر می‌باشد، چگونگی برخورد حاکمیت با جرمی و مواد قانونی موجود در رابطه با اینگونه اعمال است. به طور نمونه، تبعیض‌هایی که بر مبنای ماده ۱۰ از قانون مجازات اسلامی راجع به زنان و مردان قائل شده است. (ماده ۳۱۰ ق.م.ا) مواد قانونی که دارای ابامات یا خلاءهایی در زمینه خشونت نسبت به زنان می‌باشد یا در حمایت از آنان به شکل نابرابری ظاهر می‌گردد. (ماده ۶۳۹ ق.م.ت و ب) و وجود موادی چون (۶۳۰ ق.م.ت و ب) که خود به نوعی زمینه‌ی بروز خشونت علیه زنان را فراهم می‌کند.

بررسی دقیق مواد قانون مجازات اسلامی و خلاءهایی که در این قانون راجع به خشونت علیه زنان وجود دارد و همچنین عوامل دیگر در این رابطه می‌تواند اصلاحاتی را در جهت تدوین قوانین مناسب‌تر پیشنهاد و ارائه نماید. البته صرف اصلاحات در قوانین موجود، به تنهایی برای جلوگیری از ارتکاب خشونت علیه زنان کافی نیست و می‌بایست حمایت‌های مختلف فردی، اجتماعی، چه قبل از بزه، از افراد مستعد بزه دیدگی و چه بعد از بزه، از قربانیان که امکان بهره‌گیری مجدد آنها وجود دارد صورت گیرد و کلیه‌ی موارد پیشگیرانه و حمایت‌کننده را بطور دقیق مورد توجه قرار داد تا سیاست جنایی کارآمدی را در جهت جلوگیری از بروز بزه خشونت علیه زنان با تکرار آن در جامعه به نحو بهتری فراهم سازد.

کلید واژه‌ها: زنان، خشونت، بزه دیدگی، حمایت کیفری، حمایت پیشگیرانه، عوامل

همه جوامع، خواهان امنیت و عدالت اجتماعی هستند و برای رسیدن به این مطلوب، از هیچ کوششی فروگذار نمی کنند. بدون شک عامل امنیت، به روند توسعه و رشد همه ی اقشار مردم کمک می کند و سرانجام به توسعه همه جانبه ی جامعه می انجامد. آسودگی خاطری که در سایه ی امنیت بروز می یابد، موجد رشد است زیرا فرد به جای اندیشه ی مبارزه با دغدغه ی حفظ جان و مال و آبروی خویش، توان خود را در مسیر تخصصی و خلاقیت و خدمت به کار می گیرند و با اطمینان زندگی می کنند. یکی از نخستین حقوق بشر، حفظ آرامش و آسودگی، ثبات و امنیت در همه ی جوانب زندگی است. با شکل گیری دولت ها، مسئولیت برقراری امنیت و آرامش برای افراد جامعه، به این نهاد محول شد تا با یکایک اعضای جامعه امنیت و آرامش را برقرار نماید. لیکن گویی دولت ها در این میان قشری از آنها را به فراموشی سپردند و آنها را نادیده گرفتند. این تسامح و غفلت ریشه در نظام مرد سالارانه جوامع داشت و دارد. با وجودی که زنان نیمی از افراد جامعه را تشکیل می دهند، هرگز آن گونه که شایسته ی است ناد و توانایی شان است به آنان توجه نشده است.

زنان در طول تاریخ انواع خشونت ها را تحمل کرده و هرگز مورد حمایت همه جانبه ی نظام کیفری قرار نگرفته اند. هرچند که زنان بنا بر ویژگیهای جنسی و جسمی نیازمند حمایت های ویژه نظام عدالت کیفری بوده و هستند، لیکن حمایت برابر با مردان نیز از آنها دریغ شده است. اگر در جوامع غربی، بعد از انقلاب صنعتی و حضور فعال زنان در صحنه ی اجتماعی، مردان تا حدودی زیاد به تغییر قوانین و پذیرش زنان به عنوان انسانهایی برابر با مردان را پذیرفتند باید گفت در این سوی دنیا وضع به گونه ای دیگر است. «اگر در جوامع غربی مردان روشنفکر و زنان در اعطای حقوق زنان نقش موثری داشتند، لیکن در این سو مردان روشنفکر غالباً از این که حمایت آشکار خود را از زنان و حقوق زنان اعلام دارند، طفره رفته و می روند».^۱

بعد از انقلاب مشروطه در ایران که زنان را نیز به میانه ی میدان آزادی خواهی برابری طلبی فرا خواند و روح اصلاح طلبی حاکم بر جامعه ی آن روزگار، زنان را نیز به درک موقعیت پایین ترشان متوجه نمود، تشکّل های زیادی، برای حمایت و احقاق حقوق سیاسی و اجتماعی زنان ایرانی شکل

^۱ - بن معدون، نای، حقوق زن از آغاز تا امروز، مترجمه گیتی خورشید، انتشارات کویر، تهران ۱۳۷۹، ص ۸.

گرفت لیکن این تشکل ها یا پس از مدتی جمع و برچیده می شدند و یا از اهداف و خطوط اصلی خود منحرف میشدند، گویی کسانی بودند که نمیخواستند زن ایرانی به آن اندازه از آگاهی اجتماعی و سیاسی برسد که برای احقاق حقوق از دست رفته خود در این عرصه تلاش نماید.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران وضعیت زنان دوباره تحولی دیگر به خود دید. در این برهه مشکلات عدیده‌ای که جامعه با آن مواجه شده بود، مانع از توجه به مسائل زنان و احیای حقوق از دست رفته آنان بود. لیکن پس از بهبود نسبی اوضاع جامعه، مجدداً موضوع حقوق زنان و جایگاه واقعی این فشرسورد توجه مسئولین قرار گرفت. «امروزه تقریباً در بیشتر نهادها و سازمانهای کشور، دستگاه‌هایی برای پیشرفت زنان استقرار یافتند که این مکانیزم ها و نهادها عمدتاً طی سالهای اخیر طراحی و تاسیس شده اند. در ارکان مختلف حکومت مکانیزم‌های خاصی برای برنامه‌ریزی، پشتیبانی و نظارت بر ارتقاء پیشرفت زنان تاسیس شده‌اند»^۱ که در نتیجه میزان مشارکت زنان در امور سیاسی و اجتماعی جامعه بیشتر شد و عرصه گسترده‌تری برای فعالیتهای فراروی زن ایرانی قرار گرفته است. از سوی دیگر، افزایش آگاهی زنان در زمینه‌های مختلف، خود کمک بسیار موثری شد برای لحاظ قراردادن زنان و اهتمام در رفع تبعیض‌ها و خنثی‌سازی آنها علیه این قشر از افراد جامعه.

این تحقیق نه در مقام بیان تبعیض‌ها و بی‌عدالتی‌های روا شده نسبت به زن ایرانی، در طول ادوار تاریخ است و نه در مقام تعریف و تمجید از نهادها و جنبش‌های طرفدار حقوق زن در غرب. این تحقیق، نگرش واقع بینانه‌ای بر موقعیت زنان در دو نظام کیفری ایران و انگلستان است با وجود این که انعکاس ابعاد مختلف این پژوهش در مقدمه، امری آسان نیست، لیکن برای روشن تر شدن مطلب و آشنایی با موضوع، به بررسی آن، اهداف تحقق، فرایات و ابعاد کاربردی آن می‌پردازیم.

^۱ اولین گزارش ملی توسعه انسانی جمهوری اسلامی ایران، سازمان برنامه بودجه ۱۳۷۸، ص ۱۴۵